

LA PRESENCIA DELS MAÇONS A MATARÓ (1878-1899): LA LEGISLACIÓ

Què és allò que fa de la Maçoneria un grup secret?. La persecució de la qual és objecte a tot el llarg del segle XIX o la seva pròpia naturalesa?. La resposta no és gens senzilla. Sense cap dubte, el fet de la seva persecució sistemàtica la col·loca dins una clandestinitat imposada i només es fa present en els moments de major llibertat de la societat a la qual pertany, en aquest cas Mataró; evidentment això no vol dir que no hagin hagut maçons abans de 1878 a Mataró.

L'ACTITUD LEGISLATIVA.

Les proves del que hem dit fins ara les trobem dins del marc constitucional. Ja a la constitució de Baiona del 8 de juliol de 1808, el rei d'Espanya i de les Índies, Josep Napoleó, al títol 1r. article 1r. decretà: *La religión católica, apostólica y romana, en España y en todas las posesiones españolas, será la religión del Rey y de la Nación, y no se permitirá ninguna otra.* (1). Això no deixa d'ésser molt curiós, ja que la invasió de les tropes napoleòniques va suposar una difusió de la Maçoneria, que va ésser utilitzada pels francesos com un element de control polític i social.

A la constitució de Cadis, de 19 de març de 1812, en el títol 2n. capítol 2n. es diu: *La religión de la Nación española es y será perpetuamente la católica, apostólica, romana, única verdadera. La Nación, la protege por leyes sabias y justas y prohíbe el ejercicio de cualquier otra.* (2).

Amb el retorn de Ferran VIIè el 1814 i la reinstauració de la Inquisició, es va encarregar de la persecució d'afrancesats i maçons.

Haurem d'esperar fins a la Constitució de 1866 perquè la situació de rígid control de qualsevol mena d'organització es relaxi. *Tampoco podrá ser privado ningún español (...) del derecho de asociarse para todos los fines de la vida humana que no sean contrarios a la moral pública...* (3). No deixa de tenir una certa ambigüitat el concepte de moral pública, que pot ésser interpretada segons calgui.

Un pas endavant es donà a la Constitució de 1876. En els seus articles 11è. paràgraf 2n. es reconeix que *Nadie será molestado en el territorio español por sus opiniones religiosas ni por el ejercicio de su respectivo culto, salvo el debido respe-*

to a la moral cristiana. (4). I en l'article 13è.: *Todo español tiene derecho a asociarse para los fines de la vida humana.* (5). D'això podem deduir una veritable tolerància vers institucions alienes a l'Església Catòlica, però en l'article 17è. hi ha un entrebanc dient que aquests articles podran romandre en suspens, temporalment; si així ho demana la seguretat de l'Estat. Evidentment la possibilitat de caure en la il.legalitat és sempre en la darrera decisió de l'estadista de torn.

LA LÒGIA LUZ DE MATARÓ.

La lògia *Luz* de Mataró circumscriu la seva vida pública dins els anys 1878 a 1880. La *Luz* de Mataró apareix com a depenent de l'obediència maçònica de *La Confederación Masónica de Sevilla* (1878-1880). Aquesta darrera obediència va donar lloc al naixement d'altres com *La Gran Logia Independiente Española* (1881-1886) i a obediències de caràcter regional, com per exemple *La Gran Lògia Simbòlica Regional Catalana*, constituïda el 28 de juny de 1886. Després de dos anys de vida, la lògia *Luz* de Mataró es transformà, un cop desapareguda *La Confederación Masónica de Sevilla*. El 1881 pren el nom de *Luz* i s'uneix a l'obediència de *La Gran Logia Independiente Española*.

Amb totes aquestes dades podem inserir la lògia de la nostra ciutat dins el mapa maçònic de les in comptables lògies que havien sorgit a Catalunya i a la resta de l'Estat com a resposta al filosofisme maçònic, que defensava el centralisme administratiu i una superestructura de poder dins els graus maçònics. La lògia *Luz*, per tant, només guardava en el seu si els graus més purs dins la maçoneria, com els d'aprenent, company i mestre. Lorenzo Frau, un dels fundadors de *La Gran Lògia Simbòlica Catalana*, diu: *Pero en fuerza a la experiencia adquirida a fuerza de fracasos y dolorosos desengaños, se ha llegado a comprender que la Masonería sólo existe y puede vivir y desarrollarse en el seno de las logias simbólicas (...) que las logias no deben menester de cuerpos supremos supermasónicos para regular sus trabajos (...) a fin de evitar errores y los abusos del autoritarismo y del centralismo, bajo cualquier forma...* (6).

Per tant, els maçons mataronins s'insereixen dins un corrent autonomista de caire federal, i reproduïxen en el si de la lògia els factors sòcio-polítics que Catalunya i Mataró estan vivint en aquests moments, és a dir, la presa d'una consciència diferencial respecte a la resta de les lògies estatals.

CONCLUSIONS.

Podem dir que en el moment en què la legislació vigent ho permet, les lògies fan la seva aparició dins la vida de Mataró. Això no vol dir que no n'hi haguessin altres abans, però eren dins la il.legalitat, que no ve donava pel fet d'ésser maçons, sinó perquè l'Església Catòlica, oficialment reconeguda, amb el suport estatal, veu els components de les lògies com a elements que se'n van de la norma legal.

Quan la llibertat d'associació i religiosa és circumstància sine qua non la maçoneria sorgeix a la llum pública. Però la lògia de la nostra ciutat no va calar profundament a la vida ciutadana. El nombre de membres fou sempre molt reduït (7), i encara que els seus esforços mitjançant la premsa foren importants la majoria dels mataronins van continuar dins l'Església Catòlica.

La presa de posicions en el període estudiat vers corrents més independents i autonomistes, tampoc va suposar un increment del pes social. No podem oblidar que a tot això van contribuir diversos factors: en primer lloc el confusionisme existent dins la pròpia Maçoneria, que contradeïa els seus propis principis de què només hauria d'existir una única obediència per país i aquí ens trobem amb un veritable maremagnum d'obediències, i totes considerades com a legítimes; en segon lloc, l'atac del sector catòlic vers un enemic escàs i dividit i, en tercer lloc, que l'expansió que es produeix en aquest període, veritable edat d'or de la Maçoneria del darrer terç del segle XIX, entra en una crisi finisecular de la qual ja no es sortirà al llarg del següent segle.

Antonio Llamas i Mantero

NOTES.

- 1.- FARIAS GARCIA, Pedro. *Breve Historia Constitucional de España (1808-1978)*. Ed. Latina Universitaria. Madrid, 1981; p. 133.
- 2.- *Op. cit.*, p. 153.
- 3.- *Op. cit.*, p. 248.
- 4.- *Op. cit.*, p. 285.
- 5.- *Op. cit.*, p. 285.
- 6.- *Diccionario Enciclopédico de la Masonería*. Ed. Valle de México, 1976. Vol. IV; p. 496.
- 7.- Segons l'estudi de FERRER BENIMELI, J.A.: *La Masonería en la España del siglo XIX*. Junta de Castilla y León. Consejería de Educación y Cultura. Salamanca, 1987.